Sälg.

Salix caprea

Blomknoppar i vårvinterstadium »kissar«.

Namnets betydelse

Svenska namnet sälg hänger ihop med forntyska salaha av latinets salix. *Salix* är romarnas namn på trädet, av *salire* = hoppa, skjuta upp. Syftar på snabbväxt. *Caprea* av *caper* = get, sälgen används som getföda. Tillhör familjen videväxter (*Salicaceae*). Släkte *Salix*, art *caprea*.

Hur du känner igen sälgen

Sälgen växer ofta buskformigt, men kan bli ett högt och grovt träd. Barken är först slät, grågrön och senare grå uppsprucken. Den är rik på garvämnen och salicin.

Årskvistar är i början ludna, fjolårskvistar kala, med vedåsar. Knoppar strödda, kala, spetsigt äggrunda, röda till gulbruna, något utstående från grenen. Bladen är ovala och bredast på mitten, ovan glansigt mörkgröna, under blekt gråludna.

Sälgen har separata han- och honträd, blommar tidigt på bar kvist. Vid blomningen är det lätt att skilja hon- och hanträd åt, honhängen är gröna, hanhängen är gula. Veden är mjuk med vitgul splint och rödgul kärna, extremt rätkluven.

Sälgens betydelse

På våren gjorde ungdomarna förr visselpipor av sälg. En slagruta av sälg är bäst om man vill leta efter vattenådror. Sälgen kan användas i träslöjden för att tillverka svepaskar.

Sälgens blad har i äldre tider samlats in, när det var som frodigast, malts tillsammans med råg eller korn till mjöl, som »nödbröd« bakats av. Nu fridlysta svampen doftticka, *Haploporus odoratus* växer endast på sälg, användes förr som parfym, malmedel och krydda.

Sälg, som blommar tidigt på våren med riklig produktion av nektar och pollen, har en oerhört stor betydelse för bin och humlor när deras samhällen ska utvecklas för säsongen. Det påverkar i sin tur hur våra skördar av olika grödor blir. Sälgens samhällsekonomiska betydelse är alltför ofta förbisedd.

Har du hört Europas minsta skalbagge, *Baranowskiella ehnstromi,* sjunga? Den är mindre än 0,3 mm och lever i sälgticka. Djuren sitter i olika rör på tickan och alstrar ljud. Det kan vara ett sätt att kommunicera som underlättar för dessa minibaggar att hålla ihop och träffas (ur boken *Sälg. Livets viktigaste frukost* av Bengt Ehnström, 2009. CBM:s skriftserie 33)

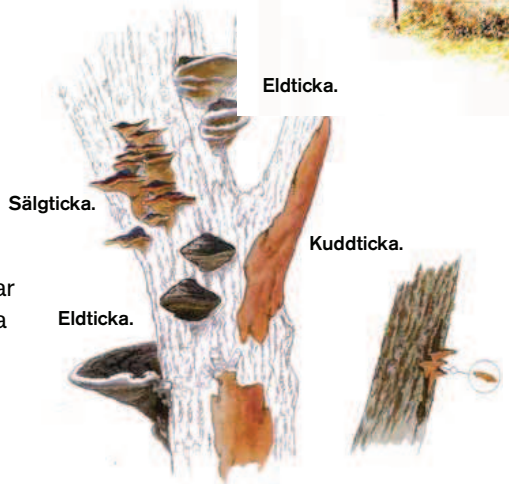

Illustration Martin Holmer

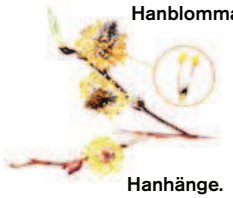

Hanblomma.

Hanhänge.

Moget honhänge och frö med hårpensel.

Honhänge.

Honblomma.

LO NA
Svenska kyrkan NYKÖPING
SLU CBM Centrum för biologisk mångfald
FRISKSPORT NYKÖPING
SKOGSSTYRELSEN
Nyköping